

Warszawa, dnia 8 listopada 2019 r.

Poz. 2172

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ¹⁾**

z dnia 15 października 2019 r.

**zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich
czasowo przebywających za granicą**

Na podstawie art. 22 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2019 r. poz. 1481 i 1818) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 sierpnia 2010 r. w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą (Dz. U. z 2014 r. poz. 454 oraz z 2017 r. poz. 1649) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 1:

- a) w ust. 1 wyrazy „Szkoły podstawowe, gimnazja i licea ogólnokształcące oraz zespoły tych szkół” zastępuje się wyrazami „Klasy dotychczasowego trzyletniego liceum ogólnokształcącego prowadzone w czteroletnich liceach ogólnokształcących”;
- b) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Szkoły polskie umożliwiają uczniom uczęszczającym do szkół działających w systemach oświaty innych krajów uzupełnianie wykształcenia w zakresie dotychczasowego trzyletniego liceum ogólnokształcącego, zgodnie z ramami programowymi kształcenia uzupełniającego dla szkół polskich i planami nauczania, o których mowa w § 8 ust. 3 pkt 1 i 2.

3. Ilekroć w dalszych przepisach jest mowa o szkole bez bliższego określenia – należy przez to rozumieć klasy dotychczasowego trzyletniego liceum ogólnokształcącego prowadzone w czteroletnim liceum ogólnokształcącym oraz szkołę polską, o których mowa w ust. 1 i 2.”;

2) w § 2:

- a) w ust. 1 po wyrazach „za granicą” dodaje się wyrazy „w szkołach”;
- b) uchyla się ust. 1a–3;

3) w § 3:

- a) uchyla się ust. 1,
- b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Organizację roku szkolnego w szkołach określa dyrektor Ośrodka na wniosek dyrektora czteroletniego liceum ogólnokształcącego, w którym są prowadzone klasy dotychczasowego trzyletniego liceum ogólnokształcącego, lub kierownika szkoły polskiej.”;

¹⁾ Minister Edukacji Narodowej kieruje działem administracji rządowej – oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej (Dz. U. poz. 1055).

- 4) w § 5 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Warunkiem przyjęcia ucznia do szkoły polskiej jest dostarczenie kierownikowi szkoły polskiej zaświadczenia o uczęszczaniu ucznia do szkoły funkcjonującej w systemie oświaty kraju pobytu ucznia lub szkoły europejskiej działającej na podstawie Konwencji o Statucie Szkół Europejskich albo pisemnego oświadczenia rodziców o uczęszczaniu ucznia do takiej szkoły.”;

- 5) w § 6:

- a) uchyla się ust. 1 i 2,
- b) w ust. 3 po wyrazie „pedagogiczną” skreśla się przecinek i wyrazy „z zastrzeżeniem ust. 5”,
- c) uchyla się ust. 4 i 5,
- d) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Do statutu, o którym mowa w ust. 3, nie stosuje się przepisów wydanych na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, zwanej dalej „ustawą”, dotyczących ramowych statutów szkół publicznych.”;

- 6) uchyla się § 7;

- 7) w § 8:

- a) ust. 1 i 1a otrzymują brzmienie:

„1. Klasy dotychczasowego trzyletniego liceum ogólnokształcącego prowadzone w czteroletnim liceum ogólnokształcącym:

- 1) realizują programy nauczania uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, określoną w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy;
- 2) realizują ramowy plan nauczania dla liceum ogólnokształcącego, określony w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy;
- 3) prowadzą kształcenie w formie dziennej przez pięć dni w tygodniu.

1a. W przypadkach uzasadnionych warunkami kadrowymi lub lokalowymi w klasach, o których mowa w ust. 1, za zgodą dyrektora Ośrodka, mogą nie być realizowane następujące przedmioty: wiedza o kulturze, podstawy przedsiębiorczości, technologia informacyjna, informatyka, wychowanie fizyczne, zajęcia artystyczne lub ekonomia w praktyce.”;

- b) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Klasy, o których mowa w ust. 1, mogą realizować również programy i plan nauczania, o których mowa w ust. 3 pkt 1 i 2.

3. Szkoły polskie:

- 1) realizują programy nauczania uwzględniające ramy programowe kształcenia uzupełniającego dla szkół polskich, określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia;
- 2) realizują plan nauczania uzupełniającego, określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia;
- 3) prowadzą kształcenie w wybranych dniach tygodnia ustalonych w arkuszu organizacji szkoły polskiej.”;

- 8) w § 10:

- a) w ust. 1 w pkt 2 wyrazy „szkolnych punktów konsultacyjnych” zastępuje się wyrazami „szkół polskich”,
- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Do oceniania, klasyfikowania i promowania w kształceniu na odległość stosuje się odpowiednio przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2019 r. w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za granicą (Dz. U. poz. 1652).”;

- 9) w § 11 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek dyrektora czteroletniego liceum ogólnokształcącego, w którym są prowadzone klasy dotychczasowego trzyletniego liceum ogólnokształcącego, lub kierownika szkoły polskiej, dyrektor Ośrodka może wyrazić zgodę na prowadzenie obowiązkowych zajęć edukacyjnych w klasie liczącej mniej niż 7 uczniów.”;

- 10) uchyla się § 12;
- 11) w § 13:
 - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Uczniowie i absolwenci szkół otrzymują świadectwa szkolne wydawane zgodnie z przepisami w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków.”,
 - b) w ust. 2 wyraz „punkt” zastępuje się wyrazami „szkoła polska”,
 - c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio do klas, o których mowa w § 8 ust. 1, realizujących programy i plan nauczania, o których mowa w § 8 ust. 3 pkt 1 i 2.”;
- 12) uchyla się § 15–25;
- 13) załączniki nr 1 i 2 do rozporządzenia otrzymują brzmienie określone odpowiednio w załącznikach nr 1 i 2 do niniejszego rozporządzenia.

§ 2. W przypadku przeznaczenia, przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, godzin do dyspozycji kierownika szkoły polskiej na realizację zajęć innych niż wskazane w planie nauczania uzupełniającego, określonym w załączniku nr 2 do rozporządzenia zmienianego w § 1, w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, szkoła polska może realizować te zajęcia do końca roku szkolnego 2019/2020.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Edukacji Narodowej: *D. Pionkowski*

RAMY PROGRAMOWE KSZTAŁCENIA UZUPEŁNIAJĄCEGO DLA SZKÓŁ POLSKICH

Trzyletnie liceum ogólnokształcące**Klasy I–III****JĘZYK POLSKI****Cele kształcenia – wymagania ogólne****I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.**

Uczeń rozumie teksty o skomplikowanej budowie; dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; ma świadomość kryteriów poprawności językowej.

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Uczeń stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; odczytuje rozmaite sensy dzieła; dokonuje interpretacji porównawczej.

III. Tworzenie wypowiedzi.

Uczeń buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; ma świadomość własnej kompetencji językowej.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Kursywą zaznaczono treści nauczania dla uczniów na poziomie C biegłości językowej (poziom zaawansowany).

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.**1. Słuchanie. Uczeń:**

- 1) rozumie wypowiedzi monologiczne i dialogowe, w tym nadawane za pomocą środków audiowizualnych;

- 2) *rozumie wypowiedzi o złożonej strukturze, w tym nadawane za pomocą środków audiowizualnych, i odbiera zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte;*
 - 3) rozumie utwory literackie (z różnych epok) i inne teksty kultury;
 - 4) rozumie wypowiedzi informacyjne i użytkowe oraz odróżnia informacje o faktach od opinii;
 - 5) *rozumie wypowiedzi o charakterze popularnonaukowym i publicystycznym;*
 - 6) rozumie intencję wypowiedzi (np. aprobatę, dezaprobatę, prowokację) oraz rozpoznaje środki językowe służące jej wyrażeniu;
 - 7) *rozumie jawną i ukrytą intencję wypowiedzi (sugestię i manipulację językową oraz ironię);*
 - 8) *rozpoznaje środki językowe pełniące różne funkcje stylistyczne;*
 - 9) *rozpoznaje pytania podchwytliwe i sugerujące odpowiedź;*
 - 10) *rozpoznaje manipulację językową w tekstach reklamowych, w języku polityków i dziennikarzy.*
2. Czytanie. Uczeń:
- 1) czyta na głos, prawidłowo akcentując wyrazy, i stosuje akcent zdaniowy;
 - 2) rozumie dłuższe teksty informacyjne oraz użytkowe;
 - 3) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie, odróżnia znaczenie realne i etymologiczne) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości;
 - 4) rozpoznaje podstawowe funkcje wypowiedzi;
 - 5) rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte;
 - 6) wyszukuje informacje według wskazanego kryterium i porządkuje je;
 - 7) rozumie dłuższe utwory literackie oraz inne teksty kultury;
 - 8) rozumie utwory literackie i inne teksty kultury, a w ich interpretacji uwzględnia różne konteksty;
 - 9) rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu;
 - 10) wskazuje i charakteryzuje podstawowe kategorie świata przedstawionego;
 - 11) identyfikuje elementy struktury tekstu literackiego i dostrzega relacje między nimi;
 - 12) odczytuje sens całego tekstu i wydzielonych fragmentów oraz ich funkcję na tle całości;
 - 13) rozpoznaje jawną i ukrytą intencję wypowiedzi (np. aprobatę, dezaprobatę, sugestię, ironię i manipulację językową);
 - 14) dostrzega w wypowiedzi ewentualne przejawy manipulacji;
 - 15) w tekście argumentacyjnym wskazuje tezę, argumenty, przykłady i wnioski;
 - 16) korzysta z rozmaitych źródeł informacji.

3. Świadomość językowa.

Zgodnie z opisem umiejętności oraz kręgami tematycznymi (leksyka).

4. Analiza i interpretacja tekstów kultury (uczeń zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela).

Zgodnie z opisem umiejętności oraz kręgami tematycznymi (wartości).

II. Tworzenie wypowiedzi.

1. Mówienie. Uczeń:

- 1) mówi w sposób na ogół zrozumiały i stosuje akcent zdaniowy;
- 2) swobodnie i spontanicznie porozumiewa się w różnych sytuacjach, stosując właściwe formy komunikowania się;
- 3) wypowiada się spontanicznie, płynnie i logicznie;
- 4) formułuje spójną wypowiedź na tematy związane z otaczającą rzeczywistością, opowiada o własnych doświadczeniach, opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i sytuacje;
- 5) publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność głosu);
- 6) streszcza, omawia przeczytane utwory literackie i inne teksty kultury, wskazuje ich temat, problematykę, charakteryzuje postacie, przedstawia przebieg akcji oraz tworzy spójne, dłuższe wypowiedzi na zadany lub wybrany przez siebie temat;
- 7) *prezentuje fabułę i charakteryzuje postać mówiącą, wypowiada się precyzyjnie w rozmaitych formach;*
- 8) uczestniczy w dyskusji na znany sobie temat, potrafi przedstawić swój punkt widzenia i uzasadnia własne zdanie;
- 9) *w dyskusji oraz w wystąpieniu publicznym formułuje swoje zdanie, uzasadnia je i broni go, podejmuje polemikę;*
- 10) *stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; wystrzega się nieuczciwych zabiegów erystycznych;*
- 11) stosuje podstawowe zasady etykiety językowej, dostosowując odmianę i styl języka do sytuacji, w której się wypowiada;
- 12) *przestrzega zasad etykiety językowej, dostosowuje sposób wyrażania do stylu właściwego dla danej sytuacji;*
- 13) recytuje utwory literackie, dbając o prawidłowe akcentowanie i intonację; *interpretując je głosowo.*

2. Pisanie. Uczeń:

- 1) zapisuje dyktowane teksty;
- 2) *sporządza notatkę z tekstu słuchanego i czytanego;*
- 3) tworzy podstawowe formy użytkowe (list oficjalny, podanie, życiorys, *CV*, *list motywacyjny*);
- 4) tworzy dłuższy tekst pisany lub mówiony (rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;

- 5) *analizuje i interpretuje wskazane utwory literackie oraz inne teksty kultury;*
 - 6) *przedstawia (opracowuje w pełni) dowolnie wybrany temat, zwracając uwagę na strukturę wypowiedzi;*
 - 7) *przedstawia własną opinię na temat poznanych tekstów kultury i uzasadnia ją;*
 - 8) *redaguje i edytuje własny tekst;*
 - 9) *wykonuje różne działania na tekście cudzym (np. streszcza, parafrazuje, sporządza konspekt, cytuje);*
 - 10) *posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka;*
 - 11) *pisze poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym, posługując się słownikiem ortograficznym;*
 - 12) *stosuje obowiązujące normy poprawnościowe, posługując się słownikami.*
3. Świadomość językowa.

Zgodnie z opisem umiejętności oraz kręgami tematycznymi (leksyka).

Teksty kultury

Teksty poznawane w całości (nie mniej niż 8 pozycji książkowych oraz wybrane przez nauczyciela teksty o mniejszej objętości, przy czym nie można pominąć autorów i utworów oznaczonych gwiazdką):

Miron Białoszewski, wybrane utwory;

*Bogurodzica;

Tadeusz Borowski, wybrane opowiadanie;

Jarosław Iwaszkiewicz, wybrane opowiadanie;

*Jan Kochanowski, wybrane pieśni, treny (inne niż w gimnazjum) i psalm *Lament świętokrzyski*;

Adam Mickiewicz, wybrane sonety i inne wiersze (w tym *Romantyczność*),**Dziady część III*,
**Pan Tadeusz*;

Cyprian Norwid, wybrane wiersze;

Bolesław Prus, **Lalka*;

Władysław Stanisław Reymont, *Chłopi* (tom I – Jesień);

*Bruno Schulz, wybrane opowiadanie;

Mikołaj Sęp Szarzyński, wybrane sonety;

Juliusz Słowacki, wybrane wiersze;

Stanisław Wyspiański, **Wesele*;

Stefan Żeromski, wybrany utwór (*Ludzie bezdomni*, *Wierna rzeka*, *Echa leśne* lub *Przedwiośnie*);

wybrane wiersze następujących poetów: Krzysztof Kamil Baczyński, Stanisław Barańczak, Józef Czechowicz, Konstanty Ildefons Gałczyński, Zbigniew Herbert, Jan Kasprowicz, Jan Lechoń, Bolesław Leśmian, Ewa Lipska, Czesław Miłosz, Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Julian Przyboś, Tadeusz Różewicz, Leopold Staff, Wisława Szymborska, Julian Tuwim, Adam Zagajewski.

Teksty poznawane w całości lub w części:

Irit Amiel, wybrane opowiadanie z tomu *Osmaleni*;
Krzysztof Gawronkiewicz, Grzegorz Janusz, *Esencja*;
Krzysztof Gawronkiewicz, Krystian Rosenberg, *Achtung Zelig!*;
Witold Gombrowicz, **Ferdydurke*;
Gustaw Herling-Grudziński, *Inny świat*;
Paweł Huelle, *Weiser Dawidek*;
Ryszard Kapuściński, *Cesarz, Podróże z Herodotem*;
Hanna Krall, *Zdążyć przed Panem Bogiem*;
Tadeusz Konwicki, *Bohiń, Kronika wypadków miłosnych, Mała Apokalipsa*;
Ignacy Krasicki, wybrana satyra lub *Monachomachia*;
Stanisław Lem, *Opowieści o pilocie Pirxie* (wybór);
Antoni Libera, *Madame*;
Adam Mickiewicz, *Dziady część IV*;
Jan Chryzostom Pasek, *Pamiętniki*;
Juliusz Słowacki, *Kordian*;
Julian Strykowski, *Głosy w ciemności*;
Olga Tokarczuk, *E.E. lub Prawiek i inne czasy* (fragmenty);
Janusz Zajdel, wybrana powieść lub opowiadanie (np. *Limes inferior*);
Gabriela Zapolska, *Moralność pani Dulskiej*;
Jeremi Przybora, Jerzy Wasowski, *Kabaret Starszych Panów* (wybrane fragmenty).

Wybrane polskie komiksy

Wybrane filmy:

Miś, reżyser Stanisław Bareja;
Przesłuchanie, reżyser Ryszard Bugajski;
Nie lubię poniedziałku, reżyser Tadeusz Chmielewski;
Pociąg, reżyser Jerzy Kawalerowicz;
Przypadek, reżyser Krzysztof Kieślowski;
Seksmisja, reżyser Juliusz Machulski;
Rejs, reżyser Marek Piwowski;
Nóż w wodzie, Pianista, reżyser Roman Polański;
Człowiek z marmuru, Katyń, Pan Tadeusz, Panny z Wilka, Popiół i diament, Ziemia obiecana,
reżyser Andrzej Wajda;
inne wybrane filmy z twórczości polskich reżyserów (np. Krzysztofa Kieślowskiego,
Andrzeja Munka, Krzysztofa Zanussiego).

Wybrane inscenizacje polskiego dramatu

Kręgi tematyczne:

1) ja i moi bliscy:

- a) dane osobowe (imię, nazwisko, wiek, adres, data i miejsce urodzenia, wykształcenie),
- b) wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, talenty i zdolności,
- c) zainteresowania, hobby, pasje,

- d) uczucia, emocje, marzenia, plany,
 - e) praca i kariera,
 - f) rodzina, relacje rodzinne i stopnie pokrewieństwa,
 - g) życie towarzyskie,
 - h) konflikty i problemy (w tym problemy etyczne);
- 2) dom i otoczenie:
- a) miejsce zamieszkania i okolice,
 - b) urzędy i instytucje,
 - c) atrakcje w miejscu zamieszkania i okolicy;
- 3) życie codzienne:
- a) kalendarz, plan dnia (tygodnia, miesiąca),
 - b) codzienne czynności i obowiązki (domowe, szkolne, koleżeńskie),
 - c) klasa, szkoła, system edukacji,
 - d) sposoby spędzania wolnego czasu (np. kino, teatr, klub),
 - e) żywienie (artykuły spożywcze, posiłki i potrawy, lokale gastronomiczne, sposoby odżywiania się),
 - f) zakupy (reklama, reklamacja),
 - g) usługi (np. bank, punkty naprawy),
 - h) ubranie, moda i styl;
- 4) zdrowie i sport:
- a) budowa człowieka,
 - b) higiena osobista,
 - c) choroby i leczenie, wypadki,
 - d) uzależnienia,
 - e) zdrowy styl życia, dieta,
 - f) dyscypliny i wydarzenia sportowe,
 - g) sprzęt i obiekty sportowe;
- 5) podróże i turystyka:
- a) planowanie wypoczynku i podróży,
 - b) znane miejsca i zabytki,
 - c) informacja turystyczna,
 - d) baza turystyczna,
 - e) transport;
- 6) środowisko naturalne:
- a) klimat,
 - b) świat roślin i zwierząt,
 - c) krajobraz,
 - d) ekologia,
 - e) katastrofy naturalne,
 - f) przestrzeń kosmiczna;
- 7) technika, media:
- a) rozwój techniki i informatyki,
 - b) motoryzacja i telekomunikacja,
 - c) radio, telewizja, prasa, Internet;

- 8) wiedza o Polsce:
- twórcy kultury i ich dzieła,
 - święta, tradycje i zwyczaje, rocznice,
 - polonica w świecie;
- 9) język nauki:
- terminy z zakresu wiedzy o języku,
 - terminy z zakresu wiedzy o literaturze,
 - terminy historyczne i geograficzne.

Tabela diagnostyczna poziomu znajomości języka

Kompetencje językowe (od 14 lat)			
Kompetencje	A – poziom podstawowy	B – poziom średni (średnio zaawansowany)	C – poziom zaawansowany
1	2	3	4
Słuchanie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia większość głosek języka polskiego, – rozumie polecenia i proste wypowiedzi monologowe i dialogowe, w tym nadawane za pomocą środków audiowizualnych, – rozumie proste utwory literackie (zwłaszcza pisane współczesną polszczyzną) i inne teksty kultury, – rozumie proste wypowiedzi informacyjne i użytkowe, – rozpoznaje intencję wypowiedzi (np. aprobatę, dezaprobatę) wspomaganą intonacją lub gestem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia głoski języka polskiego, z wyjątkiem najtrudniejszych, – rozumie wypowiedzi monologowe i dialogowe, w tym nadawane za pomocą środków audiowizualnych, – rozumie utwory literackie i inne teksty kultury, – rozumie wypowiedzi informacyjne i użytkowe oraz odróżnia informacje o faktach od opinii, – rozumie intencję wypowiedzi (np. aprobatę, dezaprobatę, prowokację) oraz rozpoznaje środki językowe służące jej wyrażeniu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia wszystkie głoski języka polskiego, – rozumie wypowiedzi o złożonej strukturze, w tym nadawane za pomocą środków audiowizualnych, i odbiera zawarte w nich informacje zarówno jawne, jak i ukryte, – rozumie utwory literackie (z różnych epok) i inne teksty kultury, – rozumie wypowiedzi o charakterze popularnonaukowym i publicystycznym, – rozumie jawną i ukrytą intencję wypowiedzi (sugestię i manipulację językową oraz ironię), – rozpoznaje środki językowe pełniące różne funkcje stylistyczne

1	2	3	4
Mówienie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymawia poznane słowa w sposób na ogół zrozumiały, – tworzy samodzielnie na ogół poprawną kilkuzdaniową wypowiedź, – porozumiewa się w typowych sytuacjach komunikacyjnych, – w prosty sposób wypowiada się (opisuje swoje reakcje) na temat poznanych tekstów kultury, – stosuje formuły grzecznościowe, – odtwarza teksty z pamięci 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – mówi w sposób na ogół zrozumiały i stosuje akcent zdaniowy, – swobodnie i spontanicznie porozumiewa się w różnych sytuacjach, stosując właściwe formy komunikowania się, – formułuje spójną wypowiedź na tematy związane z otaczającą rzeczywistością, opowiada o własnych doświadczeniach, opisuje ludzi, przedmioty, miejsca i sytuacje, – streszcza, omawia przeczytane utwory literackie i inne teksty kultury, wskazuje ich temat, problematykę, charakteryzuje postacie, przedstawia przebieg akcji oraz tworzy spójne, dłuższe wypowiedzi na zadany lub wybrany przez siebie temat, – uczestniczy w dyskusji na znany sobie temat, potrafi przedstawić swój punkt widzenia i uzasadnia własne zdanie, – stosuje podstawowe zasady etykiety językowej, dostosowując odmianę i styl języka do sytuacji, w której się wypowiada, – recytuje utwory literackie, dbając o prawidłową intonację 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawnie wymawia słowa i zdania, – wypowiada się spontanicznie, płynnie i logicznie, – prezentuje fabułę i charakteryzuje postać mówiącą, wypowiada się precyzyjnie w rozmaitych formach, – w dyskusji, wystąpieniu publicznym formułuje swoje zdanie, uzasadnia je i broni go, podejmuje polemikę, – przestrzega zasad etykiety językowej, – dostosowuje sposób wyrażania do stylu właściwego dla danej sytuacji, – recytuje utwory literackie, interpretując je głosowo

1	2	3	4
Czytanie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna wszystkie litery i odpowiadające im głoski, – czyta na głos i cicho proste teksty literackie i nieliterackie, – rozumie proste teksty informacyjne i użytkowe, – rozumie proste utwory literackie oraz inne teksty kultury, – wyodrębnia części składowe całego tekstu i akapitu (wstęp, rozwinięcie, zakończenie), – odróżnia w prostym tekście informacje ważne od drugorzędnych, – korzysta ze słowników i encyklopedii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – czyta na głos, prawidłowo akcentując wyrazy, i stosuje akcent zdaniowy, – rozumie dłuższe teksty informacyjne oraz użytkowe, – rozpoznaje podstawowe funkcje wypowiedzi, – wyszukuje informacje według wskazanego kryterium i porządkuje je, – rozumie dłuższe utwory literackie oraz inne teksty kultury, – wskazuje i charakteryzuje podstawowe kategorie świata przedstawionego, rozpoznaje jawną i ukrytą intencję wypowiedzi (np. aprobatę, dezaprobatę, sugestię), – dostrzega w wypowiedzi ewentualne przejawy manipulacji, – w tekście argumentacyjnym wskazuje tezę, argumenty, przykłady i wnioski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie utwory literackie i inne teksty kultury, a w ich interpretacji uwzględnia różne konteksty, – identyfikuje elementy konstrukcyjne struktury tekstu literackiego i dostrzega relacje między nimi, – odczytuje sens całego tekstu i wydzielonych fragmentów oraz ich funkcję na tle całości, – rozpoznaje jawną i ukrytą intencję wypowiedzi, ironię i manipulację językową, – czyta wybrane utwory literackie (z różnych epok), – korzysta z rozmaitych źródeł informacji

1	2	3	4
Pisanie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawnie zapisuje wszystkie litery polskiego alfabetu, przepisuje wyrazy i proste zdania, – pisze z pamięci i ze słuchu wyrazy i proste zdania, – zapisuje proste informacje o sobie, – w prosty sposób nazywa swoje emocje i opisuje swoje doświadczenia, – tworzy proste, kilkuzdaniowe wypowiedzi (opis, dialog, pozdrowienia, życzenia, list prywatny, krótka wiadomość), – tworzy kilkuzdaniową, na ogół poprawną, wypowiedź na znane mu tematy (np. związane z jego zainteresowaniami lub doświadczeniami), – w prosty sposób wypowiada się (opisuje swoje reakcje) na temat poznanych tekstów kultury, – stosuje formuły grzecznościowe, – na ogół pisze poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym, posługując się słownikiem ortograficznym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapisuje dyktowane teksty, – tworzy podstawowe formy użytkowe (list oficjalny, podanie, życiorys), – opowiada o rzeczywistych lub fikcyjnych zdarzeniach i doświadczeniach oraz opisuje uczucia, – tworzy wypowiedzi pisemne w poznanych formach gatunkowych, stosując urozmaicone słownictwo, – tworzy spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat, – przedstawia własną opinię na temat poznanych tekstów kultury i uzasadnia ją, – posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka, – stosuje formuły grzecznościowe, – pisze poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym, posługując się słownikiem ortograficznym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sporządza notatkę z tekstu słuchanego i czytanego, – tworzy formy użytkowe (list oficjalny, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny), – przedstawia (opracowuje w pełni) dowolnie wybrany temat, zwracając uwagę na strukturę wypowiedzi, – wypowiada się w różnych formach gatunkowych (list prywatny, dziennik, streszczenie, w tym streszczenie tekstu argumentacyjnego, sprawozdanie, rozprawka), stosując urozmaicone słownictwo, – analizuje i interpretuje wskazane utwory literackie oraz inne teksty kultury, – stosuje formuły grzecznościowe odpowiednie do sytuacji, – stosuje obowiązujące normy poprawnościowe, posługując się słownikami, – redaguje i edytuje własny tekst

WIEDZA O POLSCE **(elementy historii, geografii, kultury)**

Cele kształcenia – wymagania ogólne w zakresie historii i kultury

Uczeń zdobywa usystematyzowaną wiedzę na temat historii Polski od odzyskania niepodległości w 1918 r. do czasów współczesnych, która pozwoli mu lepiej poznać historię najnowszą Polski oraz dostrzec korzenie wielu współczesnych zjawisk politycznych, społecznych i kulturowych. Zdobywa usystematyzowaną wiedzę o kulturze i społeczeństwie polskim w XX w.

1. Chronologia historyczna: uczeń porządkuje i synchronizuje wydarzenia z dziejów ojczyźtych w XX w.; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń, a także ciągłość procesów historycznych.
2. Analiza i interpretacja historyczna: uczeń analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epoki i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródeł do wyjaśnienia problemów społecznych i historycznych; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.
3. Tworzenie narracji historycznej: uczeń tworzy narrację historyczną; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesów społeczno-historycznych; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe w zakresie historii i kultury

1. Odbudowa niepodległości i życie polityczne II Rzeczypospolitej. Uczeń:
 - 1) opisuje proces kształtowania się terytorium II Rzeczypospolitej, w tym powstanie wielkopolskie i powstania śląskie oraz plebiscyty, a także wojnę polsko-bolszewicką;
 - 2) rozpoznaje charakterystyczne cechy ustroju II Rzeczypospolitej zapisane w konstytucjach z 1921 r. i 1935 r.;
 - 3) wyjaśnia przyczyny kryzysu demokracji parlamentarnej w II Rzeczypospolitej;
 - 4) wyjaśnia uwarunkowania polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej;
 - 5) identyfikuje wielkie postacie polskiej sceny politycznej okresu międzywojnia: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Władysława Grabskiego, Eugeniusza Kwiatkowskiego, Wincentego Witosa;
 - 6) synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski z wydarzeniami historii powszechnej.
2. II Rzeczpospolita. Społeczeństwo, gospodarka, kultura. Uczeń:
 - 1) opisuje społeczeństwo II Rzeczypospolitej, z uwzględnieniem struktury wyznaniowo-narodowościowej;

- 2) opisuje trudności gospodarcze i sukcesy II Rzeczypospolitej, uwzględniając budowę Gdyni, utworzenie Centralnego Okręgu Przemysłowego, reformy Władysława Grabskiego oraz emigrację zarobkową;
 - 3) wymienia główne osiągnięcia kultury i nauki II Rzeczypospolitej.
3. Okupacja niemiecka i radziecka na ziemiach polskich. Uczeń:
- 1) wyjaśnia przyczyny wybuchu II wojny światowej;
 - 2) opisuje przebieg i następstwa wojny obronnej Polski w 1939 r.;
 - 3) przedstawia politykę okupantów wobec narodu polskiego, uwzględniając zbrodnię katyńską, deportacje i łagry, obozy koncentracyjne i wywózki na roboty;
 - 4) charakteryzuje nazistowski plan eksterminacji Żydów oraz innych narodowości i grup społecznych, omawia powstanie w getcie warszawskim, uwzględniając postać Janusza Korczaka i Mordechaja Anielewicza, przedstawia udział Polaków w ratowaniu Żydów, organizację „Żegota”, Irenę Sendlerową, Jana Karskiego;
 - 5) opisuje i ocenia stosunek społeczeństw i rządów państw Europy Zachodniej i Stanów Zjednoczonych do zagłady Żydów;
 - 6) opisuje organizację Polskiego Państwa Podziemnego oraz różne formy ruchu oporu, ze szczególnym uwzględnieniem działalności Armii Krajowej; identyfikuje przywódców Polskiego Państwa Podziemnego i bohaterów Armii Krajowej, między innymi: Stefana „Grotę” Roweckiego, Tadeusza „Bora” Komorowskiego, Augusta Emila „Nila” Fieldorfa;
 - 7) przedstawia działania Józefa Stalina zmierzające do utworzenia komunistycznego ośrodka władzy w Polsce;
 - 8) wyjaśnia uwarunkowania polityczne i charakteryzuje czyn zbrojny powstania warszawskiego.
4. Polski rząd na wychodźstwie i sprawa polska w czasie II wojny światowej. Uczeń:
- 1) przedstawia okoliczności powstania oraz działalność prezydenta i rządu polskiego na wychodźstwie;
 - 2) charakteryzuje udział Polaków w wysiłku militarnym aliantów, z uwzględnieniem osiągnięć polskich kryptologów, oraz sytuuje w czasie i przestrzeni działania wojsk polskich na różnych frontach wojny;
 - 3) opisuje i ocenia politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej (Teheran, Jałta, Poczdam);
 - 4) identyfikuje czołowe postacie polskiego rządu na emigracji i dowódców polskich sił zbrojnych okresu II wojny światowej: Władysława Raczkiewicza, Władysława Sikorskiego, Stanisława Mikołajczyka, Władysława Andersa, Stanisława Maczka i Stanisława Sosabowskiego;
 - 5) synchronizuje najważniejsze wydarzenia II wojny światowej w Polsce z wydarzeniami na świecie.

5. Polska w systemie komunistycznym. Uczeń:

- 1) wskazuje granice państwa polskiego po II wojnie światowej;
- 2) wyjaśnia okoliczności przejęcia władzy w Polsce przez komunistów;
- 3) identyfikuje najważniejszych przywódców partii komunistycznej;
- 4) charakteryzuje system represji stalinowskich w Polsce i ocenia jego skutki;
- 5) charakteryzuje realia życia gospodarczego i społecznego w Polsce Ludowej;
- 7) porównuje przyczyny i skutki kryzysów politycznych w 1956 r., 1968 r., 1970 r. i 1976 r.;
- 8) charakteryzuje działalność opozycji demokratycznej w latach siedemdziesiątych;
- 9) opisuje relacje państwo–Kościół i ocenia rolę Kościoła rzymskokatolickiego w życiu politycznym i społecznym; charakteryzuje sylwetkę prymasa Stefana Wyszyńskiego;
- 10) charakteryzuje kulturę i życie codzienne w Polsce Ludowej.

6. Rozpad systemu komunistycznego w Polsce – polska droga do suwerenności. Uczeń:

- 1) przedstawia znaczenie pontyfikatu Jana Pawła II dla przemian politycznych w Polsce;
- 2) wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń sierpniowych 1980 r.; opisuje rolę „Solidarności” w przemianach politycznych i ustrojowych;
- 3) przedstawia okoliczności wprowadzenia i następstwa stanu wojennego;
- 4) charakteryzuje reakcje społeczności międzynarodowej wobec wprowadzenia stanu wojennego, uwzględniając postawy polskiej emigracji;
- 5) wyjaśnia genezę oraz wymienia najważniejsze postanowienia „Okrągłego Stołu”;
- 6) charakteryzuje przemiany polityczne, społeczno-gospodarcze i cywilizacyjno-kulturowe po 1989 r.;
- 7) przedstawia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania procesu odbudowy demokratycznego państwa po 1989 r.;
- 8) przedstawia okoliczności i ocenia znaczenie wstąpienia Polski do NATO i Unii Europejskiej;
- 9) wskazuje czołowe postacie polskiej sceny politycznej po 1989 r.;
- 10) synchronizuje najważniejsze wydarzenia z historii Polski w drugiej połowie XX w. z wydarzeniami europejskimi i powszechnymi.

7. Rzeczpospolita Polska jako demokracja konstytucyjna. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, co to znaczy, że konstytucja jest najwyższym aktem prawnym w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) omawia najważniejsze zasady ustroju Polski (suwerenność narodu, podział władzy, rządy prawa, pluralizm), korzystając z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej omawia podstawowe prawa i wolności w niej zawarte.

8. System wyborczy i partyjny. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, jak są przeprowadzane w Polsce wybory prezydenckie i parlamentarne;
- 2) wymienia partie polityczne obecne w Sejmie; wskazuje te, które należą do koalicji rządzącej, i te, które pozostają w opozycji.

9. Władza ustawodawcza i władza wykonawcza w Polsce. Uczeń:

- 1) przedstawia zadania i zasady funkcjonowania polskiego parlamentu, w tym sposób tworzenia ustaw;
- 2) sporządza, na podstawie obserwacji wybranych obrad parlamentu, notatkę prasową o przebiegu tych obrad i przygotowuje krótkie wystąpienie sejmowe w wybranej sprawie;
- 3) wskazuje najważniejsze zadania prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i wyszukuje w środkach masowego przekazu informacje o działaniach urzędującego prezydenta;
- 4) wyjaśnia, jak jest powoływany i czym zajmuje się rząd polski;
- 5) podaje nazwisko premiera, wyszukuje nazwiska ministrów i zadania wybranych ministerstw.

10. Polska w Unii Europejskiej i relacje Polski z innymi państwami. Uczeń:

- 1) przedstawia najważniejsze kierunki polskiej polityki zagranicznej (stosunki z państwami Unii Europejskiej i Stanami Zjednoczonymi, relacje z sąsiadami);
- 2) charakteryzuje politykę obronną Polski, członkostwo w NATO, udział w międzynarodowych misjach pokojowych i operacjach militarnych;
- 3) przedstawia relacje Polski z wybranym państwem na podstawie samodzielnie zebranych informacji;
- 4) wyjaśnia, czym zajmują się ambasady i konsulaty;
- 5) przedstawia prawa i obowiązki wynikające z posiadania obywatelstwa Unii Europejskiej;
- 6) formułuje i uzasadnia własne zdanie na temat korzyści, jakie niesie ze sobą członkostwo w Unii Europejskiej.

Cele kształcenia – wymagania ogólne w zakresie geografii

Uczeń korzysta z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu gromadzenia, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych o Polsce. Posługuje się podstawowym słownictwem geograficznym przy opisywaniu oraz wyjaśnianiu zjawisk i procesów zachodzących w środowisku geograficznym. Identyfikuje związki i zależności w środowisku przyrodniczym, gospodarce i życiu społecznym Polski. Rozbudza swoje zainteresowania przyrodniczym i kulturowym środowiskiem Polski.

Treści nauczania i wymagania szczegółowe w zakresie geografii

1. Mapa – umiejętności czytania, interpretacji i posługiwania się mapą Polski. Uczeń:
 - 1) odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych;
 - 2) posługuje się planem, mapą topograficzną, turystyczną, samochodową Polski (między innymi orientuje mapę oraz identyfikuje obiekty geograficzne na mapie, planuje podróż do Polski i wycieczki po kraju);
 - 3) określa położenie i charakteryzuje obiekty geograficzne na fotografiach, zdjęciach lotniczych i satelitarnych oraz mapach topograficznych Polski.
2. Położenie i środowisko przyrodnicze Polski. Uczeń:
 - 1) opisuje podział administracyjny Polski;
 - 2) podaje nazwy i wskazuje na mapie wybrane województwa oraz ich stolice;
 - 3) charakteryzuje współczesną rzeźbę Polski i wyjaśnia przyczyny jej zróżnicowania;
 - 4) podaje główne cechy klimatu Polski, uwzględniając czynniki klimatotwórcze;
 - 5) opisuje, korzystając z mapy, rozmieszczenie głównych zasobów naturalnych Polski.
3. Ludność Polski. Uczeń:
 - 1) wyjaśnia i poprawnie stosuje podstawowe terminy z zakresu demografii: przyrost naturalny, urodzenia i zgony, średnia długość życia;
 - 2) korzystając z różnych źródeł informacji, podaje liczbę ludności Polski, charakteryzuje przyrost naturalny, strukturę płci, średnią długość życia w Polsce;
 - 3) charakteryzuje, na podstawie map gęstości zaludnienia, zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w Polsce i kraju zamieszkania oraz wyjaśnia te różnice, uwzględniając czynniki przyrodnicze, historyczne, ekonomiczne;
 - 4) podaje główne aktualne problemy rynku pracy w Polsce;
 - 5) analizuje, porównuje, charakteryzuje rozmieszczenie i wielkość miast w Polsce, wyjaśnia przyczyny powstania i rozwoju największych miast w Polsce.

4. Wybrane zagadnienia geografii gospodarczej. Uczeń:
 - 1) charakteryzuje strukturę własności ziemi w Polsce;
 - 2) wymienia najważniejsze uprawy i produkty polskiego rolnictwa;
 - 3) porównuje strukturę wykorzystania źródeł energii w Polsce;
 - 4) wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w przemyśle w Polsce oraz wskazuje najlepiej rozwijające się obecnie w Polsce gałęzie produkcji przemysłowej;
 - 5) charakteryzuje walory turystyczne Polski oraz opisuje obiekty znajdujące się na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości;
 - 6) opisuje, na podstawie map, zróżnicowanie gęstości i jakości sieci transportowej w Polsce i wyjaśnia jej wpływ na rozwój innych dziedzin działalności gospodarczej;
 - 7) wymienia formy ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego w Polsce.
5. Regiony geograficzne Polski. Uczeń:
 - 1) wskazuje na mapie główne regiony geograficzne Polski;
 - 2) charakteryzuje, na podstawie map tematycznych, środowisko przyrodnicze głównych regionów geograficznych Polski, ze szczególnym uwzględnieniem regionu pochodzenia;
 - 3) opisuje, na podstawie map tematycznych, najważniejsze cechy gospodarki regionów geograficznych Polski oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi;
 - 4) przedstawia walory turystyczne wybranego regionu geograficznego, ze szczególnym uwzględnieniem jego walorów kulturowych;
 - 5) projektuje i opisuje, na podstawie map turystycznych, tematycznych, ogólnogeograficznych i przekazów rodzinnych, podróż wzdłuż wybranej trasy w wybranym regionie, uwzględniając walory przyrodnicze i kulturowe;
 - 6) opisuje główne cechy położenia oraz środowiska przyrodniczego Bałtyku, charakteryzuje znaczenie gospodarcze Bałtyku oraz wyjaśnia przyczyny degradacji jego wód.

PLAN NAUCZANIA UZUPEŁNIAJĄCEGO

Trzyletnie liceum ogólnokształcące

Obowiązkowe zajęcia edukacyjne	Maksymalna liczba godzin w semestrze		
	klasa I	klasa II	klasa III
Język polski (kompetencje językowe)	36	36	36
Wiedza o Polsce (elementy historii, geografii, kultury)	36	36	36
Godziny do dyspozycji kierownika szkoły polskiej ¹⁾	18	18	18

¹⁾ Godziny do dyspozycji kierownika szkoły polskiej, po ustaleniu przez kierownika szkoły polskiej w porozumieniu z radą rodziców, mogą zostać przeznaczone na zwiększenie liczby godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych wskazanych w planie nauczania uzupełniającego lub realizację religii albo innych zajęć służących rozwijaniu znajomości języka polskiego i wiedzy na temat Polski.